

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЕНЕРГЕТИЦИ

ПРИЛОГ 2

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У предметној области прати се реализација енергетске политике кроз израду Извештаја о степену реализације Стратегије развоја енергетике и Програма остваривања Стратегије, Извештај о реализацији Интегрисаног националног енергетског и климатског плана. Показатељи који се прате у вези наведених извештаја су степен реализације циљева енергетске политике сагласно обавезама према Уговору о Енергетској заједници, мера, пројеката и активности дефинисаних за све области енергетике (електрична енергија, топлотна енергија, угаљ, нафта, гас). Вредности показатеља се исказују кроз различите индикаторе дефинисане у оквиру наведених документа за сваку област енергетике посебно.

Поред тога прати се реализација енергетског биланса Републике Србије а показатељи су вредности домаће произвође примарне енергије, нето увоз енергије и енергената, укупно снабдевање енергијом, финална потрошња енергије и др. Вредности ових показатеља се одређују на годишњем нивоу.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области се спроводи више документа јавне политике као што су Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. Године, Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. године и Закон о енергетици са пратећим подзаконским актима.

Резултати спровођења су приказани у оквиру првог Извештаја о степену реализације Стратегије развоја енергетике и Програма остваривања Стратегије развоја енергетике за 2017. и 2018. годину, док ће наведени Извештај за 2019. и 2020. годину тек бити припремљени. У оквиру наведеног извештаја приказан је ниво реализације енергетске политике за сваку област енергетике. С обзиром да се ради о великом броју мера и активности, није могуће на једноставан начин образложити одступање добијених резултата од планских вредности.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Закон о енергетици је од значаја за промену која се предлаже. Доношењем измена и допуна овог закона, наставиће се са усаглашавањем законодавства Републике Србије са обавезама преузетим потврђеним међународним споразумима.

У оквиру предметне области уводи се као законска обавеза израда и праћење реализације Интегрисаног националног енергетског и климатског плана сагласно обавезама према Уговору о Енергетској заједници.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Уочени проблеми се односе на потребу усаглашавања Закона о енергетици са новим законским решењима у вези са објектима који немају употребну дозволу већ решење о озакоњењу објеката, а на којима треба да се обавља енергетска делатности. Законом о енергетици прописано је да је један од услова за издавање лиценце за обављање енергетске делатности тај да је за енергетски објекат издата употребна дозвола. Предложеним изменама и допунама је појашњено да се лиценца издаје и за објекте који немају употребну дозволу, а за које је издато решење о озакоњењу објеката са извештајем техничке комисије да је објекат подобан за употребу.

Такође, уочени проблеми односе се и на енергетске субјекте који имају обавезу усаглашавања са одредбама Закона о енергетици. У ту сврху, предложеним изменама проширују се овлашћења Агенције за енергетику Републике Србије да по службеној дужности може да реагује на уочене неправилности, односно непоступања енергетских субјеката и јасно се дефинишу овлашћења инспектора. Предложеним изменама и допунама омогућава се правовремена реакција и забрана рада енергетским субјектима који су или престали да испуњавају неки од услова за лиценцирање, обављају енергетску делатност на објектима за које није издата лиценца, или су започели обављање делатности а да нису претходно прибавили лиценцу за обављање енергетске делатности.

Додатно су прецизирани институти прикључења, обуставе испоруке електричне енергије, неовлашћене потрошње електричне енергије, јер представљају области закона које су од најширег интереса за грађане и привреду.

Уочени проблеми се односе на потребу појашњења процеса ажурирања Стратегије развоја енергетике и програма остваривања Стратегије развоја енергетике.

Поред тога предложене су измене и допуне оних чланова који се односе на област топлотне енергије у циљу бољег прецизирања одређених обавеза које су у надлежности јединица локалне самоуправе.

5) Која промена се предлаже?

Најзначајније промене које се предлажу су:

- Допуна значења постојећих израза и увођење нових израза и њиховог значења у подпоглављу „Значење појединих израза” и то: намешавање биотечности, напредни мерни систем, помоћне услуге, произвођач електричне енергије, снабдевање на велико природним гасом, стратешки енергетски пројекат, номиновани оператор тржишта електричне енергије, централни регистар опреме под притиском, топлотна енергија, купац-произвођач, складиште електричне енергије, агрегирање, агрегатор итд.

- Прецизира се да је Стратегија развоја енергетике основни акт којим се утврђује енергетска политика.

- Усаглашава се период на који се доноси Програм остваривања Стратегије са периодом на који се доноси Стратегија развоја енергетике;

- Прецизира се механизам ажурирања Стратегије развоја енергетике и програма остваривања Стратегије;

- Обавеза израде и праћења реализације Интегрисаног националног енергетског и климатског плана сагласно обавезама према Уговору о Енергетској заједници;

- Прецизирање одредби које се односе на енергетски угроженог купца;

- Прецизирање одредби које се односе на извештај о сигурности снабдевања;

- Допуна одредби које се односе на енергетске делатности додавањем делатности и то: снабдевање на велико природним гасом, намешавање биотечности са горивима нафтног порекла, складиштење електричне енергије,

трговина електричном енергијом на местима за пуњење електричних возила итд;

- Јасно се дефинише начин електронског подношења захтева за издавање енергетске дозволе, као и сагласности за складиштење, односно снабдевање за сопствене потребе;

- Допуна Закона одредбама које се односе на стратешке енергетске пројекте;

- Увођење дефиниције напредних мерних система, чиме се прецизира шта су напредни мерни системим, што је посебно битно за операторе система, као и кориснике система;

- Дефинисање нових моторних горива као што су утечњени природни гас и водоник, због међународно преузетих обавеза и захтева тржишта, чиме се отвара могућност стављања ових горива на тржиште Републике Србије, уколико су ова горива усаглашена са техничким и другим захтевима;

- Увођење новог учесника на тржишту природног гаса - трговина природним гасом за снабдевање на велико, чиме се додатно отвара тржиште природног гаса на начин да привредна друштва која нису регистрована у Републици Србији могу обављати ове делатости на тржишту Републике Србије;

- Прецизирање да се лиценца издаје ако је за енергетски објекат издата употребна дозвола или решење о озакоњењу објекта са извештајем комисије за технички преглед, којим се утврђује да је објекат подобан за употребу. Тиме се усаглашавају одредбе овог закона са законом којим је уређено озакоњење објеката, али и прецизира да овај објекат мора бити подобан за употребу сагласно извештају комисије за технички преглед објекта. Чланови комисије морају бити стручна лица у складу са прописом којим се уређује планирање и изградња;

- Проширење обима Извештаја о сигурности снабдевања, облашћу нафте као битним аспектом сигурности снабдевања, који се, у складу са Законом о енергетици, доставља Народној скупштини и Секретаријату енергетске заједнице, чиме се ствара законска обавеза доношења предметног извештаја на наведени начин. Тиме се добија потпуна слика снабдевања тржишта Републике Србије енергијом и енергентима, као и мера које се предузимају у циљу сигурности снабдевања;

- Проширивање овлашћења Агенције за енергетику Републике Србије да по службеној дужности донесе решење о привременом одузимању лиценце у случају да енергетски субјекат више не испуњава неки од услова на основу којих је исходовао лиценцу, као и уколико није пријавио неку од битних измена које се односе на испуњење услова на основу којих се лиценца издаје, чиме се даје могућност Агенцији да правовремено реагује на промене које су неспорне, а о којима је обавештена од заинтересованих страна;

- Проширивање овлашћења Агенције за енергетику Републике Србије да цени оправданост трошкова и проверава правилност примене методологије за формирање цена која се доноси у складу са актом о изузећу, чиме се омогућава праћење рада енергетских субјеката који послују у складу са актом о изузећу за нову инфраструктуру од стране регулаторног тела;

- Измене и допуне одредбе која се односи на доношење правила од стране Агенције за енергетику, увођењем правила о прикључењу на преносни, односно дистрибутивни систем електричне енергије, као и приступу мрежи за транспорт природног гаса у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима (мрежна правила).

- Транспозиција мрежних кодова за прикључење ЕУ, који су претходно били прилагођени за примену у Енергетској заједници према одлуци од 12. јануара 2018, коју је донела Стална група на високом нивоу, као надлежно тело Енергетске заједнице (Energy Community Permanent High Level Group- ЕпС PHLG), по овлашћењу Министарског савета Енергетске заједнице, а чија је садржина аналогна законским прописима које је донела Европска комисија Европске уније, изузев што су надлежна

тела ЕУ замењена надлежним телима Енергетске заједнице. У питању су мрежни кодови прописани следећим актима:

1. Уредба (ЕУ) 2016/631 за прикључење производних објеката (Regulation (EU) 2016/631 Establishing a Network Code on Requirements for Grid Connection of generators)

2. Уредба (ЕУ) 2016/1388 за прикључење објеката купаца (Regulation (EU) 2016/1388 Establishing a Network Code on Demand Connection)

3. Уредба (ЕУ) 2016/1447 за прикључење система за пренос једносмерном струјом на високом напону и енергетских паркова прикључених преко система за једносмерни пренос (Regulation (EU) 2016/1447 Establishing a Network Code of High Voltage Direct Current Systems and Direct Current Connected Power Park Modules)

У том смислу, у Закону о енергетици ће ови документи бити препознати као подзаконски акти (уредбе) које ће накнадно донети Влада Републике Србије, при чему они морају у свему бити идентични са садржином мрежних кодова који су усвојени у Енергетској заједници.

Ови мрежни кодови прописују техничке услове за прикључење производних јединица, потрошачких објеката, као и система једносмерне струје на преносни и дистрибутивни систем. Њихова главна сврха је да се ради формирања јединственог тржишта електричне енергије у Европи, стандардизују и технички услови за прикључење, како би се олакшале инвестиције у електроенергетску инфраструктуру.

Постоје две врсте техничких захтева у мрежним кодовима за прикључење - једни су јасно дефинисани, док су други оквирни и надлежни оператор треба да накнадно прецизира ове захтеве у правилима о раду преносног система, односно дистрибутивног система.

У овом тренутку оператор преносног система је готово у потпуности усагласио техничке услове за прикључење са мрежним кодовима, док је оператор дистрибутивног система начинио први корак кроз покретање студије у оквиру Енергетске заједнице, на основу које ће бити могуће прецизирати оквирне норме мрежних кодова у поменутих правилима.

Поред техничких услова за прикључење, мрежна правила уређују делимично и поступак прикључења и надлежности одговарајућих тела у том аспекту.

Мрежна правила разликују прикључење нових и постојећих објеката, у смислу да се технички услови за њихово прикључење могу разликовати у оправданим случајевима, што тренутно није случај у нашим прописима, а што је препознато као неопходно, са аспекта оправданости инвестиција у изградњу и реконструкције електроенергетских објеката. У том смислу мрежна правила уводе институт дерогације, што значи одобравање одступања техничких карактеристика објекта корисника система од задатих техничких услова за прикључење, када за то постоје оправдани разлози. У нашој пракси ово је такође препознато као неопходан инструмент да се регулишу одређене спорне ситуације, како би се избегло непотребно ускраћивање приступа мрежи.

Такође, мрежна правила предвиђају укључивање шире јавности у кључна питања која се уређују овим документима.

Важно је напоменути и да мрежна правила не препознају термин повезивање, а да се односе и на прикључење дистрибутивних објеката на преносни систем, па је због тога потребно укинути појам повезивања у Закону о енергетици.

Са становишта оператора система, јављају се следеће обавезе:

- укидање поступка повезивања и увођење поступка прикључења
- усаглашавање садржаја правила о раду система у делу који се односи на техничке услове за прикључење
- предлагање критеријума за одступања од услова за прикључење (дерогације)

- доношење интерних методологија.

Ове обавезе не производе значајне финансијске трошкове, нити измене у организацији оператора система, осим што, у зависности од одлуке Агенција треба да одлучи на који начин ће се тарифирати прикључење дистрибутивних објеката на преносни систем (али би ово требало да води ка оптимизацији укупних трошкова и смањењу трошкова који се на крају преливају на крајњег купца).

Такође, Агенција добија одређене надлежности, као што су:

- одређивање критеријума за одступања од услова за прикључење (дерогације)

- одлучивање по захтеву за одступања од услова за прикључење

- вођење регистра свих одобрених и одбијених захтева за одступања од услова за прикључење.

- Даља делимична транспозиција мрежног кода о алокацијама капацитета и управљања загушењима

Мрежна правила Capacity Allocation and Congestion Management Guideline (CACM GL) Commission Regulation (EU) 2015/1222 до сада није адаптиран у Енергетској заједници, али су упркос томе делимично транспонована кроз Нацрт Закон.

У изменама и допунама Закона о енергетици предлаже се делимична транспозиција овог мрежног кода и то у два домена:

- регулисање номиновања оператора тржишта електричне енергије за спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије

- прелазак са алокације прекограничних капацитета на алокације капацитета између зона трговања.

Прописивање номиновања оператора тржишта електричне енергије за спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије је неопходно да би се омогућило спајање ових тржишта у Републици Србији са јединственим тржиштем Европске уније.

Поред номинације оператора тржишта електричне енергије, потребно је уредити и улоге централне уговорне стране, агента преноса и расподелу трошкова спајања тржишта. Како се ради о обимном материјалу, кроз измене и допуне Закона предвиђено је да се ова питања детаљно уреде кроз подзаконска акта, које би донела Влада Републике Србије.

Реч је о изузетно важним изменама које би омогућиле дугорочну профитабилност оператора тржишта електричне енергије у Републици Србији укључивањем у тржиште електричне енергије у ЕУ, са обзиром на то да се може рећи да су тренутно исцрпљени ресурси за трговину у окружењу.

Даље, ова примена поменуте ЕУ регулативе узрокује значајне измене и код оператора преносног система и код Агенције, где се појављују нове обавезе, али је свеукупан социјални учинак свакако позитиван по крајњег купца, јер доводи до повећања сигурности снабдевања и стабилности цена услед укрупњавања тржишта.

Што се тиче преласка са алокација прекограничних капацитета на алокације капацитета између зона трговања, опет је суштина у креирању јединственог тржишта електричне енергије. Анализе у Европској унији су показале су да се између граница две државе или две контролне области не мора јављати структурно загушење који би захтевало увођење алокација капацитета. Такође, може се јавити ситуација да се загушење јави унутар контролне зоне, односно државе, па се онда алокације јављају унутар контролне зоне. Због тога ЕУ регулатива предвиђа да се периодично раде студије које би одредиле оптималне зоне трговања, између којих би се спроводиле алокације преносних капацитета. Дакле, овим изменама и допунама Закона о енергетици предвиђа се прелазак на нови начин управљања загушењима у мрежи, како би се омогућила даља интеграција тржишта Републике Србије у јединствено европско тржиште, што ће омогућити лакшу трговину и ниже цене за крајњег корисника.

На крају овог дела анализе потребно је навести и да Енергетска заједница због важности имплементације овог мрежног кода, интензивно покушава да спроведе његову адаптацију за примену у уговорним странама, али да за сада није успела у својој намери због сложености питања у вези са надлежностима европских институција, због чега су неопходне и измене у самом споразуму о Енергетској заједници. Ипак, Енергетска заједница и даље ово третира као актуелну активност.

- Измене у поступку прикључења на преносни систем које се, поред промена у поступку прикључења које су поменуте код транспозиције мрежних кодова за прикључење, односе се и на:

- увођење правила за прикључење
- увођење појма недостајуће преносне инфраструктуре
- могућност прикључења са оперативним ограничењима или ограниченом одобреном снагом
- измена структуре уговора којима се уређује прикључење на преносни систем

Предложене измене су у сагласности са чланом 42. Директивом ЕУ 2019/944.

Ове допуне предлажу се због уочених тешкоћа у прикључењу објеката на преносни систем, у околностима када постоји пуно поднетих захтева за прикључење ОИЕ, првенствено ветроелектрана. Како постоји велика неизвесност око тога који ће производни објекат бити изграђен, а који не, потребно је увести флексибилнији приступ прикључењу, како би се избегли непотребни застоји у реализацији пројеката, а такође и непотребно инвестирање у преносну мрежу. Са истим проблемима среле су се и земље Европске уније приликом интеграције ОИЕ, и управо је поменути члан 42 регулативе 944/2019 одговор ЕУ на ове изазове. Због тога се сматра да и у Републици Србији треба увести исти механизам.

Новоуведена правила за прикључење би израђивао оператор преносног система а одобравала Агенција и кроз ова правила би се детаљно уредила поједина питања која су сада чест проблем код инвестиција у ОИЕ. Такође, на овај начин оператор преносног система може правовремено да реагује када уочи потребу за побољшањем неког аспекта процеса прикључења на преносни систем.

Кроз увођење недостајуће инфраструктуре и могућност прикључења за случај прикључења објеката за производњу и за складиштење електричне енергије са оперативним ограничењима или ограниченом одобреном снагом, стварају се услови за ефикасно пословање оператора преносног система у окружењу када постоји велики број захтева за прикључењем, али и са великом неизвесношћу реализације, при чему се не би угрозили интереси инвеститора. На тај начин може се адекватно реаговати на развој ситуације, у смислу степена реализације пројеката прикључења, и развијати само неопходна преносна инфраструктура, без преинвестирања које може негативно утицати на крајње кориснике кроз пораст цене електричне енергије.

- Увођење правила о обустављању и поновном успостављању тржишних активности, која су предвиђена европским мрежним кодом за рад у хаваријским ситуацијама и успостављање система (Commission Regulation (EU) 2017/2196 establishing a network code on electricity emergency and restoration).

По обавезама које има као члан ENTSO-E, оператор преносног система у Републици Србији закључио је у априлу 2019. године нови споразум о раду у синхроној области Континенталне Европе. При томе су европски партнери инсистирали да се због робустности европског тржишта, у Републици Србији такође установе Правила о обустављању и поновном успостављању тржишних активности. Ово питање је за сада покривено дерогацијом на наведени споразум, али је неопходно да се ово уреди кроз ову измену и допуну Закона о енергетици.

Ова правила би доносио оператор преносног система по добијеној сагласности Агенције, а њима би требало уредити ситуације када оператор преносног система може привремено, потпуно или делимично обуставити једну или више тржишних

активности. Ово се може десити ако је преносни систем у стању распада, ако је оператор преносног система исцрпео све могућности које му пружа тржиште те би наставак тржишних активности у поремећеном погону ометао отклањање поремећаја, ако би се наставком тржишних активности знатно смањила делотворност процеса поновне успоставе нормалног погона или угроженог нормалног погона или ако нису доступни информациони и комуникациони системи нужни за извршавање тржишних активности. У принципу, следеће активности могу се обуставити у наведеним ситуацијама: додела и коришћење преносних капацитета између зона трговања, набавка помоћних услуга, пријем и активација понуда у балансном механизму, пријава, потврда и измена дневних планова рада баланских група..

Велики поремећај у интерконекцији од 8.јануара 2021. године, када је дошло до одвајања електроенергетских система земаља југоисточне Европе од система централне Европе, показао је нужност постојања оваквих правила.

Сама израда и примена правила не узрокује значајне материјалне трошкове и не изискује потребе за организационим променама код оператора преносног система. Са друге стране постоје бенефити за кориснике система, јер би се уредило њихово пословање у екстремним ситуацијама;

- Брисање одредби које се односе на обновљиве изворе енергија с обзиром да ће бити предмет посебног закона;

- Допуна одредбе која се односи на учеснике на тржишту електричне енергије, новим учесницима и то: купац - произвођач, складиштар електричне енергије и агрегатор;

- Прецизирање садржаја и периодичности плана преузимања мерних места, плана развоја и плана инвестиција оператора дистрибутивног система електричне енергије на које Агенција за енергетику Републике Србије даје сагласност;

- Допуна закона одредбама о спајању организованог тржишта електричне енергије са суседним тржиштима, којима се уводи Номиновани оператор тржишта електричне енергије, у складу са ЕУ Уредбом 2015/1222 о смерницама за расподелу капацитета и управљање загушењима;

- Допуна одредби којима се дефинише садржај Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије и Правила о раду преносног система електричне енергије у циљу прецизнијег и детаљнијег дефинисања појединих области рада оператора преносног и дистрибутивног система електричне енергије

- Допуна одредбе која се односи на гарантовано и резервно снабдевање;

- Измена и допуна одредби које се односе на неовлашћену потрошњу, искључење и обуставу испоруке електричне енергије, чиме се прецизније дефинише поступање оператора преносног, дистрибутивног и затвореног дистрибутивног система;

- Измена и допуна одредби које се односе на заштиту електроенергетских објеката;

- Прецизније дефинисање права и обавеза оператора затвореног дистрибутивног система електричне енергије;

- Уређивање поступка за укидање и измену акта о изузећу на захтев странке и по службеној дужности, чиме се решавају питања у вези с укидањем и изменом овог акта, а која до сада нису била прецизирана;

- Прецизирање обавезе држања оперативних резерви, чиме се уводи разлика у обавези количине држања оперативних резерви за енергетске субјекте који обављају делатност производње деривата нафте и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривом и компримованим природним гасом, од обавезе држања обавезних резерви за енергетске субјекте који обављају делатност производње електричне енергије и/или комбиноване производње електричне и/или топлотне енергије, енергетских субјеката који обављају делатност производње топлотне енергије из деривата нафте и/или угља за снабдевање тарифних купаца топлотном енергијом и енергетских субјеката који

обављају делатност производње топлотне енергије из природног гаса за снабдевање тарифних купаца топлотне енергије. Такође, тачно се дефинишу врсте деривата нафте које наведени енергетски субјекти треба да држе као оперативне резерве.

- Увођење обавезе одговарајућим групама корисника опреме под притиском да испуњавају услове у погледу стручног кадра, односно услове у погледу броја и стручне оспособљености запослених лица за обављање послова са опремом под притиском, као и одговарајућег стручног испита, чиме се повећава ниво сигурности руковања опремом под притиском.

- Прецизирање обавеза јединица локалне самоуправе у вези са питањем издавања лиценци.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је потребна у предложеном обиму, који прецизира, односно допуњава поједине постојеће норме закона или се инкорпорира преузета обавеза из Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Циљне групе на које ће утицати предложена промена су енергетски субјекти, грађани и друштво у целини.

На енергетске субјекте који послују на тржишту Републике Србије предложене промене ће имати непосредан утицај, а на привреду и друштво у целини посредан, имајући у виду да се наведеним променама доприноси енергетској безбедности Републике Србије.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Жељена промена је материја коју уређује Закон о енергетици, тако да не постоје други документи јавних политика којима би се могла отворити жељена промена.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Применом важећих прописа није могуће остварити жељену промену.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од унтервенције (status quo)

Није могуће квантитативно представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од унтервенције (status quo).

Уколико би се одустало од интервенције свакако би дошло до немогућности адекватног спровођења енергетске политике и обавеза по међународним уговорима а што би се одразило и на начин функционисања енергетских субјеката.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Уколико поредимо искуство других држава, остваривање жељених промена захтева измену постојећих законских прописа. Како се наведеним променама пре свега

транспонују и имплементирају одговарајућа акта Европске уније која су међународно преузета обавеза Републике Србије, имплементација ових аката и у земљама које су чланице Европске уније захтевала је измену одговарајућих законских прописа.

ПРИЛОГ 3

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Жељену промену је потребно постићи у циљу усклађивања домаћег регулаторног оквира са регулаторним оквиром Европске уније и њеним правним тековинама, као и са потврђеним међународним уговорима чији је потписник Република Србија, пре свега Закон о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице и Споразум о стабилизацији и придруживању.

Жељена промена ће утицати на квалитетије и сигурније снабдевање енергијом и енергентима крајњих купаца.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Предметном променом се жели постићи:

- Унапређење енергетске политике Србије сагласно политици ЕУ у области енергетике и климе;
- отклањање недостатака у примени важећег Закона о енергетици;
- стварање услова за обезбеђивање сигурног снабдевања тржишта Републике Србије енергијом и енергентима;
- повећање нивоа транспарентности, заштите конкуренције и недискриминаторног понашања;
- формирање оперативних резерви нафте и деривата нафте и
- јачање независности Агенције за енергетику Републике Србије.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Постојећи општи и посебни циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе.

Ово пре свега јер проистичу из преузетих међународних обавеза Републике Србије у области енергетике .

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу Извештаја о напретку Европске комисије, односно Секретаријата Енергетске заједнице, биће могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих, односно посебних циљева. Такође, остваривање појединих посебних циљева (нпр.

формирање оперативних резерви нафте) биће могуће утврдити путем извештаја које ће енергетски субјекти достављати министарству надлежном за послове енергетике.

На основу Извештаја о степену реализације Стратегије развоја енергетике и Програма остваривања Стратегије, као и Извештаја о реализацији Интегрисаног националног енергетског и климатског плана.

ПРИЛОГ 4

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

- 1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?**

„Статус кво“ опција је разматрана и закључено је да ова опција не доприноси даљем уређењу тржишта електричне енергије, природног гаса и топлотне енергије, а имајући у виду потребу за даљим усаглашавањем са реуглативама Европске уније, као и потребу да се отклоне уочени проблеми у досадашњој примени закона.

Међутим, имајући у виду да су досадашњи акти којима се уређује област енергетике у великој мери допринели уређењу ове области, као најприхватљивија опција разматрана је опција минималних измена.

- 2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?**

Поред регулаторних мера нису идентификоване друге опције за постизање жељене промене имајући у виду да се једино регулаторним мерама могу испунити међународне обавезе преузете потврђеним међународним споразумима, односно изменама већ донетих норми прецизирати/изменити законске одредбе које су показале одређене проблеме у примени

- 3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?**

Материја Нацрта измена и допуна Закона о енергетици не обхвата подстицајне мере за постизање посебног циља, имајући у виду да се пре свега односи на додатно уређење тржишта увођењем ширих овлашћења Агенцији за енергетику Републике Србије и прецизирањем овлашћења инспектора у вршењу тржишног надзора.

- 4) Да ли су, у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?**

У оквиру разматраних опција идентификоване су институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви. Као посебно значајно уочено је да треба проширити овлашћења Агенције за енергетику републике Србије и јасно дефинисати овлашћења инспектора. Такође, потребно је прецизирати електронску доставу захтева и докумената странке у поступцима који су прописани овим законом.

У оквиру разматраних опција идентификована је институционална надлежност везано за израду и извештавања о реализацији Интегрисаног националног енергетског и климатског плана, као и прецизиране надлежности јединица локалне самоуправе у области топлотне енергије.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промена се не може постићи кроз спровођење информативно-едукационих мера јер захтева допуну/измену одговарајућих законских решења.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике и односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Проблем се може решити искључиво интервенцијом јавног сектора, кроз доношење Закона о изменама и допуни Закона о енергетици, односно доношењем одговарајућих подзаконских аката.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје расположиви и потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опциојом постићи жељена промена и остврење утврђених циљева?

Изабрана је опција минималних измена с обзиром да је постојећи Закон о енергетици значајно допринео остварењу постављених циљева из области енергетике.

ПРИЛОГ 5

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и другом року?

Изабрана опција нема утицаја на јавне приходе и расходе у средњем и другом року.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Није потребно обезбедити посебне финансијске ресурсе за спровођење изабране опције.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције немају утицаја на буџет Републике Србије.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције немају утицаја на буџет Републике Србије.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције може имати утицаја на буџет Агенције за енергетику Републике Србије имајући у виду да се ширењем овлашћења овој Агенцији намећу и нови послови за које може постојати потреба ангажовања нових запослених.

ПРИЛОГ 6

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција ће допринети бољем уређењу тржишта електричне енергије, природног гаса, нафте и деривата нафте и топлотне енергије што доприноси развоју конкурентности на тржишту енергије и енергената, већем броју учесника на тржишту, а тиме и на снижавање цена на тржишту.

Од смањења цена енергије и енергената користи имају све гране привреде, као и домаћинства.

Изабрана опција доприноси и повећању сигурности снабдевања енергијом и енергентима, што дугорочно има позитивне последице на привреду, а краткорочно узрокује пораст трошкова пословања обвезницима обезбеђења одговарајућих резерви енергије и енергената.

Према спроведеним проценама, овај краткорочни пораст трошкова не утиче значајно на привреду и друштво у целини, односно користи које привреда и друштво имају од повећања нивоа сигурности снабдевања значајно превазилазе утврђене краткорочне трошкове.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

На ово питање је одговорено под бројем 1).

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабране опције утичу на услове конкуренције тиме што се предложеним изменама и допунама у области електричне енергије наставља усклађивање тржишта са правилима за организовање унутрашњег тржишта електричне енергије која су успостављена комунитарним правом Европске Уније, која нарочито подразумевају заштиту конкуренције и доследно спровођење принципа недискриминаторности. Такође, успостављају се јасна правила за закуп капацитета система за пренос електричне енергије и транспорта природног гаса у складу са међународно преузетим обавезама, чиме се на транспарентан начин омогућава приступ треће стране овим системима.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација на начин што системи за пренос електричне енергије и транспорта природног гаса морају бити опремљени одговарајућим техничко-технолошким решењима, како би се могле спровести све активности и процедуре које намеће изабрана опција.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

ПРИЛОГ 7

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Како изабрана опција у целини доприноси повећању сигурности снабдевања енергијом и енергентима и развоју конкуренције на тржишту Републике Србије, користи за грађане огледају се у несметаном обављању свакодневних активности и задовољењу основних животних потреба.

Изабрана опција може узроковати трошкове грађанима у делу набавке деривата нафте, уколико обвезници држања оперативних резерви ове трошкове не могу покрити из својих унутрашњих резерви. Према анализи коју је спровело министарство надлежно за послове енергетике, ови трошкови су минимални и крећу се у оквиру дневних флукутација цене деривата нафте на светском тржишту.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације и неће негативно утицати на успешно спровођење те опције.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције неће утицати на осетљиве друштвене групе.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција не би утицала на тржиште рада и запошљавање, као и услове за рад у целини. Могући позитиван утицај може имати потребе Агенције за енергетику Републике Србије и надлежних инспекција да се додатно кадровски ојачају.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабране опције омогућавају равноправан третман и не доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција би могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва на начин да развој конкуренције на тржишту које је боље уређено и са јасно успостављеним правилима позитивно утиче на висину цена енергије и енергената, а тиме и на животни стандард становништва.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се не утиче на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се не утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе.

ПРИЛОГ 8

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција не утиче директно на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије имајући у виду да предложени обим измена не доноси битне новине у законским решењима у односу на постојећи закон.

Међутим увођењем законске обавезе израде и праћења реализације Интегрисаног Националног енергетског и климатског плана, доћи ће до унапређења енергетске политике која ће имати позитивне ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција не утиче на здравље људи.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи. Погледати такође и одговор на питање 1).

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

ПРИЛОГ 9

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Са изабраном опцијом се јача постојећа Агенција за енергетику Републике Србије и предвиђа тело које ће управљати фондовима за тарифе и премије и енергетску ефикасност.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Потребно је јачање расположивих капацитета постојеће јавне управе, пре свега броја запослених у надлежним инспекцијским органима, да би се спровела изабрана опција.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције потребно је додатно кадровско попуњавање у појединим организационим јединицама Министарства рударства и енергетике, пре свега у Сектору за електроенергетику, Сектору за нафту и гас и инспекцијским органима. Наведено је потребно спровести у што краћем року.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквих негативних утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција неће утицати на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Није потребно спровођење додатних мера.

ПРИЛОГ 10

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Заинтересоване стране су учествовале у пипреми измена и допуна Закона о енергетици, а спроводи се и јавна расправа везана за предложена решења. Спровођење изабране опције је приоритет за министарство надлежно за послове енергетике и независно регулаторно тело.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење изабране опције није потребно обезбеђивање додатних финансијских средстава имајући у виду да је јачање организационих јединица предвиђено Правилником о систематизацији радних места у Министарству рударства и енергетике, а јачање надлежних инспекцијских органа предвиђено и у оквиру спровођења Закона о инспекцијском надзору.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Ризик за спровођење закона постоји у случају да се не повећају капацитети појединих организационих јединица, као и капацитети инспекцијских органа који би омогућили чешћи и квалитетнији инспекцијски надзор.